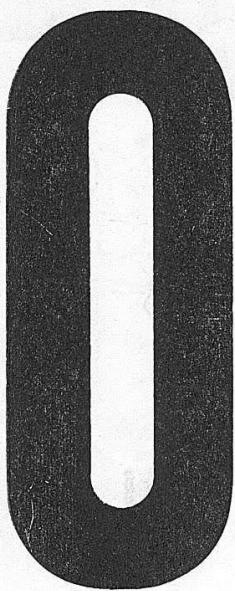

sava tubić

revolucionarnom razvoju partije i prijemu mladih u savez komunista

„Tako je teško kod rukovodilaca iskoreniti kadronezam, to jest ubedjenje da će nešto biti učinjeno zato što rukovodilac misli da je pravilno i racionalno da bude uradeno...“

GRAMŠI

Politički verbalisti su najčešće oduševljeni kada se nešto značajno događa, a pogotovo kada je to nešto okarakterisano kao „značajan korak napred“. Isto tako, politički verbalisti običavaju reći da je takav i takav potез učinjen u pravom trenutku, da će imati nepracenjivog značaja za budućnost zajednice. Nikada ili retko se dešava da se politički verbalisti jave kao prethodnica, anticipatori, protagonisti određenog koraka. Njihovo je mesto pozadi, da osvetle društvenu pozornicu kako bi se na njoj bolje videlo ono što oni smatraju značajnim. Naravno, kada se uvere u opšte odobravanje, trude se da njihova uloga ne ostane nezapažena. Otuda je njima nepoznata neodlučnost, nedoumica. Oni nikada ne mogu da propadnu u nedoumici, kao što se to, recimo, desilo Buridannovom magarcu. Njima je sve, u svakom trenutku, jasno, sve je u pravom trenutku učinjeno, sve je neizmerno značajno. Njihovo je opredeljenje — blagovremeno.

„Medutim, čovek se teško može boriti za ostvarenje nekih istorijskih i društvenih ciljeva ako ne veruje u opravdanost svoje borbe, odnosno, u važnost i uzvišenost ciljeva te borbe. Ako su ciljevi opštelički, a ne egoistički i parcijalni, aksu tako određeni da se borba za njihovo ostvarenje ne razlikuje od borbe za otklanjanje onih naslednih i datih okolnosti koje čoveka kao čoveka zarobljavaju i unižavaju, onda se oni teško mogu, ma i u najmanjoj meri, ostvariti polaženjem od apstraktnih dogmi, koje, samim tim što su apstraktne i što su dogme, nameću neprestano odlaganje i hipokriziju u odnosu na ono što je borbom postignuto i što

se može postići. U prirodi je dogme da stvara hipokritiske govore kojima se stvarnost maskira, ali još je važnija ona osobina dogme koja dovodi do toga da se, u ime idealnog čoveka, unižava i žrtvuje stvarni čovek.“ (Branko Pavlović, Gledišta, broj 5, 1968.)

No, daleko smo od toga da poverujemo kamo je u pitanju idealan čovek, budući da mnogi politički verbalisti nemaju takvog čoveka pred očima. Ako ga i imaju, to je više modus vivendi njihovog sveta, njihovog viderokruga i raison d'être njihovog ponašanja.

*

Ova digresija u odnosu na naslov teme verovatno će izazvati male zabune, a možda i revolt. Medutim, imajući u vidu da se Savez komunista nalazi u jednom procesu preveriranja, nismo mogli a da ne kažemo kako su naša očekivanja da će dogmatizam i hipokritsko mišljenje i ponašanje biti „razvlašćeni“, prognani od onih koji Partiju ne shvataju apstraktno. U svakodnevnom političkom govoru uobičajen je za ovaj proces pojam „idejna diferencijacija“, i on je u poslednje vreme postao credo političkog mišljenja.

Pitanje idejne diferencijacije u Savezu komunista nije pitanje političkog verbalizma, mada u praksi često dopire samo do ovog površinskog momenta. Idejna diferencijacija se javlja kao pristajanje na dijalog akcijom, kao neophodnost opredeljenja, zauzimanja odlučnog stava prema aktuelnim društvenim zbivanjima, da bi se vodila borba na osnovu tog opredeljenja, a protiv onih koji su se drugačije opredelili. Otuda je idejna diferencijacija daleko kompleksniji proces i pretpostavlja dublje poremećaje u konstelaciji snaga da bi se došlo do novog kvaliteta. Nekoliki momenti se javljaju prilikom razmatranja ovoga. Prvo, opredeliti se za ili protiv

programa koji jedna partija nudi. Drugo, program pretvarati u akciju, odnosno imati u svakom momenatu „partijan stav“ prema pojavama i procesima u društvu. Treće, kritičkim mišljenjima, akcijom otkrivati dogmatizam, fetišizam ili verbalizam u političkom ponašanju.

Iskustva političkih partija, a posebno radničkih, marksističkih partija, pokazuju da pitanje opredeljenja podleže višestrukoj verifikaciji. Ali, među tim faktorima verifikacije, najvažniji je — praksa. Kad kažemo — praksa, imamo u vidu kompleksnu političku akciju, realizaciju programa koji je partija proklamovala. To je, istovremeno, i tačka na kojoj je moguća stvarna diferencijacija shvatljana i opredeljena, pa je, otuda, za budućnost Saveza komunista, za njegov revolucionarni kontinuitet, ovaj element od prvostepene važnosti.

Već dosta dugo se govori o novoj ulozi Saveza komunista, odnosno o vodećoj ulozi Partije. To nije nijansa u odnosu na ono što je u ranijem periodu Savez komunista bio. To je kvalitetna razlika. Mala istorijska distinkcija pokazuje da su ljudi, pristupajući Komunističkoj partiji, imali pred sobom, pre svega, motiv borbe za rušenje postojećeg sistema. „Smatrali smo se, u izvjesnom smislu, odgovornima da li će se u Jugoslaviji dogoditi revolucija ili neće“ — V. Bakarić. Formiralo se tada javno mnenje da na njima leži odgovornost. Sve što su radili, radili su na vlastitu odgovornost. To su bile generacije 1930—1937. godine, koje su u to vreme imale 20 godina. To su bile generacije kojima je opredeljenje imanentno značilo i odgovornost, celokupnu posvećenost revolucionarnom radu. Danas je pojam revolucionarnog rada višedimenzionalan, ne zahteva krajnje žrtvovanje, obuhvata u sebi mnogobrojne elemente revolucionarnog procesa koji se odvija na širokom društvenom planu, pa je, otuda, daleko složeniji i zahteva veću iniciativnost. Medutim, razlika je u tome što je

čin bo zatvaračačkih mreža na granici
čoveka i mačkog i mreža, odnosno
čoveka i mačkog i mreža. Ovo je
čoveka i mačkog i mreža.

revolucionarni rad na osnovu ideološkog, „partijnog” uverenja različit danas od rada iz perioda tridesetih ili četrdesetih godina. Sva revolucionarna streljena tog vremena bila su usmerena budućnosti, promeni poretka koji je spoznat kao nepravedan, kao potredak koji treba rušiti.

Danas je osnovna pretpostavka budućnosti društva rešena, ali za naše generacije je problem utoliko složeniji. Mi moramo da budemo isto toliko okrenuti našoj socijalističkoj sadašnjosti koliko i budućnosti. Ta dvo-dimenzionalnost kritičkog mišljenja i pomašanja i uslovjava promenu uloge Saveza komunista. Za novu generaciju revolucija „stoji” ili „pada” sada. Samo sadašnje prepreke revoluciji mogu biti osnovni izvor nadahnuća ove generacije. Nju ne mogu zadovoljiti sitne popravke, nego jedino nove, sve dalje radikalne revolucionarne temperature u posleoružanoj fazi, a to predstavlja jedan od najtežih problema svake revolucije.

Današnji društveni procesi, kako rekosmo, odvijaju se u socijalističkim odnosima, pa je otuda i njihova složenost veća, dileme su mnogobrojne, jer, uvek se postavlja pitanje — perspektive. Izdiferencirali su se pojmovno, ali u praksi nedovoljno, neprijatelji socijalizma. Naime, birokratizam i etatizam su, kako u neposrednoj prošlosti tako i danas, naše najveće prepreke. Do sada je najveća koncentracija njihovih nosilaca bila u rukovodećim kadrovima u Savezu komunista, imajući u vidu njegovu ulogu u blizoj prošlosti. Međutim, istovremeno, Savez komunista je bio nosilac borbe za samoupravljanje. Tu sada dolazimo do suprotnosti koje su se stekle u Savezu komunista, koje izražavaju dualitet njegovog političkog bića i koje načina potrebu prevazilaženja tog dualiteta. Naime, Savez komunista, ukoliko želi da bude i ostane vodeća snaga društva, mora svoju revolucionarnu ulogu obnavljati. To obnavljanje, naravno, nije u prilagodovanju, saobražavanju postojećim društvenim prili-

kama, već u radikalnom oslobođanju od ljudi, od grupa koje su nosioci birokratizma i etatizma. To, dakako, nije jednostavan hirurški zahvat kojim bi se iz zdravog tela izbacio ekzem. Otuda je prirodno što se danas govorи о tome da naša Partija treba da bude radnička i više mlada.

Kada kažemo da Partija treba da bude mlađa, nemamo u vidu samo veći broj mlađih ljudi u Savezu komunista. To je formalistički, dogmatski odnos prema omladini. Radi se, pre svega, o izmeni političkog odnosa prema mlađoj generaciji. Lenjin je, shvatajući potrebu za izmenom političkog odnosa prema omladini, sa uzornom upornošću insistirao na radikalnoj novoj orientaciji: „Zar nije prirodno da kod nas, partie revolucije, prevladuje omladina? Mi smo Partija budućnosti, a budućnost pripada omladini. Mi smo Partija novatora, a za novatorima uvek najradije ide omladina. Mi smo Partija samopregorne borbe protiv stare truleži, a u samopregornu borbu uvek će prva poći omladina”.

Otuda se, „na bazi karakteristika omladine i dosadašnjih iskustava, može izvesti pravilo da je jedan od značajnih kriterijuma stepena radikalnosti, pa i progresivnosti revolucionarnih partija i to kako se odnose prema omladini”. Ovim se ipak ne želi reći da je revolucionarnost svojstvo omladine kao takve, da je nužan atribut njene psihofizičke mlađosti. Svakako je bliže istini da revolucionarnost nije nužan atribut njenih psihofizičkih i moralnih karakteristika... već se omladina odlikuje latentnom revolucionarnošću...” (M. Broćić, Gledišta, broj 2, 1967.)

Ta latentna revolucionarnost omladine je, u našem slučaju, pitanje perspektive Saveza komunista, odnosno, daljih revolucionarnih preobražaja. Takva revolucionarnost omladine je i tačka u kojoj treba vršiti diferencijaciju u odnosu na postojeće stanje. Prema tome, mi prijem omladine u Savez komunista gledamo kao konkretan proces idejne dife-

rencijacije, kao platformu sadašnjosti i neposredne budućnosti Partije. Kažemo neposredne, jer imamo u vidu da ovaj proces mora biti kontinuelan, i ne može se rešiti analizom politike prijema, disciplinskih mera u Savezu komunista i sl. U pitanju je, pre svega, način ostvarivanja Saveza komunista kao vodeće snage društva, u pitanju je proces u kome će sve odlučnije biti prevazilazeća jaka tendencija izdvajanja, rukovodećeg kadra najčešće, i iz Saveza komunista, a i društva u celini. Što se to razdvajanje najviše odrazilo u odnosu Saveza komunista i omladine, nije slučajna okolnost. Imajući u vidu karakteristike omladine, njenu osetljivost, nekonformističnost, prirodno je što nije mogla u Savezu komunista, kakav je bio, da nade vodeću snagu kakva je njoj potrebna.

Današnji proces radikalne transformacije strukture Partije nosi, još uvek, u sebi elemente starog. Kampanja je isuvise jednostavna reč da bi se njome moglo objasniti ono što je konzervativno u odnosu jednog dela članova Partije, i to, po pravilu, starijih članova, prema omladini. Iza te reči stoji složeniji problem svesti ili, čak, problem otpora prema procesu koji bi doveo do nove uloge Saveza komunista. Direktivnost i uniformnost je kod mnogih nalagala da se blagonakloni ponašaju i deluju u „duhu linije”. Otuda očinska briga prema onima koji su 1968. stupili u Savez komunista. Ona se, najčešće, ogleda u zabrinutosti zbog „političkog neiskustva omladine”, zbog „nezrelosti”, zbog nepoznavanja tradicije. Na taj način, uporedno sa disciplinovanim saglašavanjem s kursem, životari hipokrizija, podozrivost i oportunitizam prema omladini. Nečije tradicionalne pozicije, da zato što je komunist jeste i revolucionaran, ugrožene su. Otuda se mora reći da zahtev usmeren na podmladijanje Saveza komunista faktički izražava zakonomernu potrebu njegovog revolucionisanja.